

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes

KÖZÖS JELENTÉSE

az AJB-899/2023. számú ügyben
a nemzetiségi családi és utónév anyakönyvi kivonatba
hivatalból történő bejegyezésével kapcsolatos vizsgálatról

Előadó: dr. Kiss Balázs

Érintett szervek:

Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága
Budapest Főváros Kormányhivatala

2023.

Tartalomjegyzék

I. Az eljárás megindítása	3
1.1. Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek	4
1.2. Az alkalmazott jogszabályok.....	4
II. A megállapított tényállás	4
2.1. Budapest Főváros Kormányhivatala vezetőjének válasza.....	4
III. A vizsgálat megállapításai.....	6
3.1. A hatáskör tekintetében	6
3.2. Az alapvető jogok és elvek tekintetében	6
3.2.1. A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye.....	7
3.2.2. A saját névhez és annak viseléséhez való jog	7
3.3. Az ügy érdeme tekintetében	9
3.3.1. Jogszabályi háttér	9
3.3.2. A konkrét anyakönyvi eljárás vizsgálata.....	10
IV. Intézkedések	11

**Az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek
jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes
közös jelentése
az AJB-899/2023. számú ügyben**

I. Az eljárás megindítása

Egy német nemzetiséghez tartozó állampolgár beadvánnyal fordult az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához, azt kifogásolva, hogy Budapest Főváros Kormányhivatalának elutasító döntése következtében a születési anyakönyvi bejegyzésben, illetve a személyazonosító igazolványában az édesanya német nemzetiségi családi és utónevének átvezetésére nem került sor.

A beadványozó honosítására 2015-ben, a beadványozó édesanyjának honosítására 2017-ben került sor. A beadványozó édesanyja a honosítását követően az At. 46. § (1) bekezdés b)-c) pontjai alapján kérte a honosítás során névmódosítással létrejött (a magyar ábécé betűivel átírt) és anyakönyvezett családi és utóneve¹ helyett a német nemzetiségi nyelv szabályai szerint képzett családi név és német nemzetiségi utónév anyakönyvbe történő bejegyzését. A beadványozó édesanyjának anyakönyvi kivonatán és személyazonosító igazolványán, kérelmének megfelelően születési családi és utónévként jelenleg a német nemzetiségi nyelv szabályai szerint képzett családi és utóneve szerepel. Ezzel szemben a beadványozó által rendelkezésre bocsátott anyakönyvi kivonatán és személyazonosító igazolványán édesanyja neve a 2017-es honosításakor névmódosítás útján létrejött (a magyar ábécé betűivel átírt), a német nemzetiségi nyelv szabályainak nem megfelelő családi és utóneve szerepel.

A beadványozó személyes meghallgatása során előadta, hogy édesanyja 2019. március 4-én egy megyei jogú város anyakönyvvezetője útján akkor kiskorú gyermeke (beadványozó) nevében a külföldön történt születés hazai anyakönyvi bejegyzésének kijavítása iránti kérelmet terjesztett elő. A kérelemben az édesanya német nemzetiségi nevének átvezetését kérte a gyermeke (beadványozó) születési anyakönyvi bejegyzésben.

A beadványozó sérelmezte, hogy **Budapest Főváros Kormányhivatala** 2019. március 22-én kelt BP/A/18565-2/2019. számú határozatával **az At. 46. § (1) bekezdésére hivatkozva azzal az indokolással utasította el** édesanyja kérelmét, **hogy a hivatkozott rendelkezés nem teszi lehetővé a nemzetiséghez tartozó személyek részére, hogy gyermekük adataiban a szülők adatai nemzetiségi néven szerepeljenek.**

A beadványozó továbbra is szeretné édesanyja német nemzetiségi nevének átvezetését a születési anyakönyvi bejegyzésében, illetve a személyazonosító igazolványában.

A konkrét ügy, valamint az At. 46. § (1) bekezdése alapján, a születés anyakönyvi bejegyzésének kijavításához kapcsolódóan kialakult jogalkalmazói gyakorlat minél teljesebb körű megismerése érdekében – az Ajbt. 18. § (1) bekezdése és 20. § (1) bekezdése alapján, figyelemmel az Ajbt. 41. § (5) bekezdésére és az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2023. (VI. 16.) AJB utasítás 36. § (4) bekezdés b) pontjára is – vizsgálatot indítottunk, melynek keretében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontja alapján megkereséssel fordultunk Budapest Főváros Kormányhivatalának vezetőjéhez és arra kértük, hogy a releváns dokumentumok másolatának egyidejű megküldésével fejtsse ki az ügygel kapcsolatos szakmai álláspontját. Kértük, amennyiben a válasz megadásához a Kormány anyakönyvi ügyekért felelős tagjának vagy más hatóság álláspontjának a megismerése is szükségessé válik, annak beszerzéséről saját hatáskörben gondoskodjon.

---

¹ A honosítást kérő külföldi állampolgár névmódosítására és annak anyakönyvezésére vonatkozó részletes szabályokat a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 20/A. §-a és a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény végrehajtásáról szóló 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelet 13/A. §-a határozza meg.

1.1. Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés: „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*”];
- Az emberi méltósághoz, illetve a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogból levezethető saját névhez és annak viseléséhez való jog [Alaptörvény II. cikk: „*Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.*”; Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés: „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.*”]
- A nemzetiségi önazonosság szabad vállalásához és megőrzéséhez való jog [Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdés: „*Minden, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez.*”]
- A nemzetiségi nyelven való egyéni névhasználathoz való jog [Alaptörvény XXIX. cikk (2) bekezdés: „*A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van (...) a saját nyelven való egyéni (...) névhasználathoz.*”].

1.2. Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (Alaptörvény);
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.);
- az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2023. (VI. 16.) AJB utasítás (SzMSz);
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njtv.);
- Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény (At.);
- Az anyakönyvvezető és az anyakönyvi szervek eljárásáról és kijelöléséről, valamint az anyakönyvvezetéshez szükséges képesítési feltételekről szóló 174/2017. (VI. 30.) Korm. rendelet;
- A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény;
- A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény végrehajtásáról szóló 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelet;
- Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.).

II. A megállapított tényállás

2.1. Budapest Főváros Kormányhivatala vezetőjének válasza

Írásbeli megkeresésünkre adott válaszlevelében Budapest Főváros Kormányhivatalának vezetője mindenekelőtt arról tájékoztatt, hogy **az ügyben szükségessé vált a szakmai irányító szervként eljáró Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága álláspontjának a beszerzése.**

A Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága Budapest Főváros Kormányhivatalának megkeresésére az ügygel összefüggésben a következő szakmai állásfoglalást adta ki.

A Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága szerint a beadványozó édesanyjának a megyei jogú város anyakönyvvezetője előtt előterjesztett kérelme kifejezetten a családi és utóneve német nemzetiségi nyelv szabályai szerinti viselésére irányult, amely kérelem At. 46. § (1) bekezdés b)-c) pontjaiban foglalt névviselésnek feleltethető meg.

Az At. 46. § (1) bekezdés b)-c) pontjai szerint a nemzetiséghez tartozó személy kérheti az anyakönyvezett utóneve helyett az annak megfelelő nemzetiségi utónév bejegyzését, illetve kérheti az anyakönyvezett családi neve helyett az adott nemzetiségi nyelv szabályai szerint képzett családi név bejegyzését.

A Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága álláspontja alapján, **amennyiben a nemzetiséghez tartozó személy az At. 46. § (1) bekezdés b)-c) pontjai szerinti családi és utónév anyakönyvben történő bejegyzését kéri, azt születési családi és utónevének változásaként kell az anyakönyvbe bejegyezni. Az eljárás névváltoztatásnak minősül.**

Szakmai állásfoglalásában a Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága a konkért ügygel összefüggésben jelezte, hogy **a beadványozó édesanyjának nemzetiségi családi és utónevét az elektronikus anyakönyv kérelmének megfelelően tartalmazza.** A német nemzetiségi családi és utónév bejegyzésére a születési név megváltozására irányadó jogszabályi rendelkezésekkel összhangban, valamint az elektronikus anyakönyv működésének megfelelően került sor. Az anyakönyvezést követően **a változásnak a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásba való bejegyzése is megtörtént,** amely szintén megfelelően tartalmazza az édesanya nemzetiségi családi és utónevét.

A Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága a beadványozó születési anyakönyvének és személyazonosító igazolványának adattartalmával kapcsolatban rámutatott arra, hogy a hatályos jogszabályi környezetben, az At. 69/B. § (1) bekezdés d) pontjában és (1a) bekezdésében foglaltakra figyelemmel, az édesanya születési nevének változása az adatváltozás időpontjában kiskorú gyermeke születési anyakönyvi bejegyzésébe hivatalból jegyzendő be.

Az At. hivatkozott rendelkezéseire figyelemmel **a Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága kiemelte, hogy nem áll fenn jogi szabályozatlanság.** A szülő adatváltozásának bejegyzésére vonatkozóan, a hatályos jogszabályi környezetben, **az At. 69/B. § (1a) és (2) bekezdései is tartalmaznak rendelkezéseket, amelyek megfelelően biztosítják a konkrét ügghöz hasonló helyzetek jogszerű kezelését.**

Budapest Főváros Kormányhivatala – a Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága szakmai állásfoglalása alapján – a beadványozó által **sérelmezett konkért ügyet felülvizsgálta** és azzal összefüggésben az alábbiakat állapította meg.

A beadványozó édesanyjának 2019. március 4-én a megyei jogú város anyakönyvvezetőjénél benyújtott kérelme Budapest Főváros Kormányhivatala által sem vitatottan az édesanya német nemzetiségi családi és utónevének gyermeke (beadványozó) születési bejegyzésén történő átvezetésére is irányult. **Budapest Főváros Kormányhivatala megállapította, hogy az édesanya kérelmének ezen részében a 2019. március 22-én a BP/A/18565-2/2019. számú elutasító határozata** a Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága, mint szakmai irányító jogértelmezését alapul véve **jogszabálysértő volt.** Kiemelte azonban, hogy a jogsértő döntés saját hatáskörben való visszavonására az Ákr. 120. § (1)-(2) bekezdéseiben² foglaltak alapján a Budapest Főváros Kormányhivatalának nincsen lehetősége.

Figyelemmel erre, **Budapest Főváros Kormányhivatala** a Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkárságának szakmai iránymutatása alapján – Ákr. 104. § (1) bekezdés c) pontjában³ foglaltakra figyelemmel – **hivatalból intézkedett a beadványozó születési anyakönyvi bejegyzésében, valamint a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásban az édesanya családi és utónevének a német nemzetiségi névviselésnek megfelelő formában**

² **Ákr. 120. (1)** Ha a hatóság megállapítja, hogy a másodfokú hatóság, a felügyeleti szerv vagy a közigazgatási bíróság által el nem bírált döntése jogszabályt sért, a döntését annak közlésétől – a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény 5/A. §-ába ütköző esetben a büntetőügyben hozott határozat közlésétől – számított egy éven belül, legfeljebb egy ízben módosítja vagy visszavonja.

(2) Törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában a döntést a hatósági igazolványba és bizonyítványba felvett téves bejegyzés kivételével nem lehet módosítani vagy visszavonni, ha az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene.

³ **Ákr. 104. § (1) c)** A hatóság az illetékességi területén hivatalból megindítja az eljárást, ha erre felügyeleti szerve utasította.

történő átvezetése iránt. Az adatok hivatalból történt átvezéséről Budapest Főváros Kormányhivatala tájékoztatta a beadványozót.

III. A vizsgálat megállapításai

3.1. A hatáskör tekintetében

Az Alaptörvény 30. cikk (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti. Az Alaptörvény 30. cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez.

Az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek feladat- és hatáskörét az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint a hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszasság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés a) pontja alapján **a közigazgatási szerv az alapvető jogok biztosa által vizsgálható hatóságnak minősül.**

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint a lefolytatott vizsgálatról jelentés készül.

Az Ajbt. 3. § (2) bekezdés d) pontja szerint az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese figyelemmel kíséri a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak érvényesülését, és közreműködik az alapvető jogok biztosának vizsgálatában. Az Ajbt. 41. § (5) azt is rögzíti, hogy az alapvető jogok biztosa a kiadmányozási jogot a SzMSz-ben a helyettesekre átruházhatja.

Mindezek alapján az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese a jelentést közösen készítette el.

3.2. Az alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa és a biztoshelyettesek egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során alapjogi érveket sorakoztatnak fel, autonóm, objektív és neutrális módon járnak el.

Eljárásuk során következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos korábbi elvi megállapításaira is, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazzák az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi teszteket.

Magyarország Alaptörvényének alapjogokkal kapcsolatos megfogalmazása nagyrészt megegyezik a korábbi Alkotmányban foglaltakkal, amennyiben az alapjogi követelmények és alapjogok tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ellentétes lenne a korábbi Alkotmány szövegével. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkezően nem nyilatkozik – álláspontunk szerint – vélelmezendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírói megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így az alapvető jogok biztosának és a nemzetiségi biztoshelyettesnek is figyelemmel kell lennie.⁴

⁴ Vö. 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41] és 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]-[34].

Ennek megfelelően az ombudsmani gyakorlatban továbbra is hivatkozási pontot jelent az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybíróági esetjog.

3.2.1. A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában felhívta a figyelmet, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát,⁵ ezért a kialakított alkotmánybíróági gyakorlat relevánsnak tekintendő.⁶

Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy „[a] jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára”.⁷

A testület állandó gyakorlata szerint a jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom törvény alá rendeltsége.⁸ „A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket”.⁹

A jogbiztonság követelménye nemcsak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, hanem az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is, vagyis ezen alapelvnek a szabályozás szintjén és a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is érvényesülnie kell.¹⁰

3.2.2. A saját névhez és annak viseléséhez való jog

Az Alaptörvény II. cikke garantálja minden ember sérthetetlen jogát az élethez és az emberi méltósághoz.

Az Alkotmánybíróság működésének kezdeti időszakában határozataival részleteiben is értelmezte és kibontotta az emberi méltósághoz való jog tartalmát.

A testület következetes gyakorlatában az emberi méltósághoz való jog általános személyiségvédelmi funkcióval bír, az általános személyiségi jog megfogalmazása, amelyre mindenki hivatkozhat az egyén autonómiájának védelmében.¹¹ Az emberi méltósághoz való jognak az Alkotmánybíróság több évtizedes gyakorlatában különböző aspektusai alakultak ki, így például a személyiség szabad kibontakozásához, az önazonossághoz, önrendelkezéshez vagy a magánszféra védelméhez való jog.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az egyes személyeknek a valamely nemzetiséghez, közösséghez tartozásáról szóló döntése és ennek nyilvánosságra hozatala az emberi méltóságból levezetett önazonossághoz, önrendelkezéshez való jog körébe tartozik.¹²

Az emberi méltóság nevesített esete az egyén önazonosságát kifejező saját névhez való joga és annak egyes elemei.

⁵ 30/2012. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [16].

⁶ Vö. 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41] és 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]-[34].

⁷ 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992. 65.

⁸ 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011. 79.

⁹ 56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991. 456.

¹⁰ 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65-66., 38/2012. AB határozat, Indokolás [84], 3116/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [24].

¹¹ 8/1990. (IV. 23.) AB határozat, ABH 1990. 44-45.

¹² Vö. 45/2005. (XII. 14.) AB határozat, ABH 2005. 569.

A névjog az emberi méltóságból levezethető alapvető jog. Minden embernek elidegeníthetetlen joga van az önazonosságát kifejező saját névhez és annak viseléséhez. **A saját névhez és annak viseléséhez való jog az állam által nem korlátozható.**

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a névjog további elemei: a névválasztás, a névváltoztatás, a névmódosítás joga, amelyek a jogalkotó által alkotmányosan korlátozható alapvető jogok.¹³

Az Alkotmánybíróság szerint az ember neve a más személytől való megkülönböztetésre szolgál, egyben hordozója lehet a családi kapcsolatnak, a nemzetiségi hovatartozásnak, az egyén identitásának egyik meghatározója.¹⁴

Gyakorlatában az Alkotmánybíróság külön vizsgálta a névjog egyes elemeit.

A saját névhez való jog abszolút alkotmányossági védelmet élvez, korlátozhatatlan alapjog, vonatkozásában a kizárólagosságot kell biztosítani.¹⁵ **A saját név viseléséhez való jog, mint a saját névhez való jog mások felé való megjelenítése abszolút alkotmányossági védelmet élvez.** Tartalmát tekintve azt fejezi ki, hogy az egyén meglévő, állam által regisztrált neve nem vonható el.¹⁶

A fentiekből következik, hogy a névjog körében az egyén önrendelkezésének van egy mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amely a saját névhez és annak viseléséhez való jog lényegét adja. **Az állam a saját név regisztrálása során, annak lényegi tartalmát nem határozhatja meg, továbbá nem korlátozhatja sem kényelmi szempontra, sem áthidalható technikai nehézségre hivatkozással.**¹⁷

A névjog más elemei azonban, így a névválasztás és névváltoztatás, névmódosítás a szükségesség és arányosság figyelembevételével korlátozható alapvető jogok.¹⁸

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a személyhez fűződő jogok, így a névjog területén az állam „*alapvető kötelezettsége e jogok mások által való megsértését, illetve ezekben bármilyen beavatkozást megtiltani, s a sérelmet szenvedőt megvédeni*”. **A beavatkozás általános tilalma az államra magára is érvényes.** Az államnak nem áll módjában szabadon beavatkozni az egyének magánszférájába, e körbe tartozik a saját névhez és annak viseléséhez való jog is. A névválasztáshoz, a névváltoztatáshoz és a névmódosításhoz való jog esetében az állami beavatkozás lehetősége ugyanakkor szélesebb.¹⁹ A testület álláspontja szerint a saját névhez és annak viseléséhez való jog vonatkozásában az állam pusztán passzív résztvevője az eljárásnak, míg a névválasztáshoz, névváltoztatáshoz és névmódosításhoz való jog esetében az állam aktív szereplő, amely maga is közreműködhet a hatékony védelem és garanciarendszer feltételeinek megteremtésében.

A névjogba való aktív beavatkozást okkal alapozhatja meg a közhatalú nyilvántartások egységességéhez és a jogbiztonsághoz fűződő közérdek.²⁰

¹³ 58/2001. (XII. 7.) AB határozat, ABH 2001. 527., 542., 361/B/2003. AB határozat, ABH 2004. 1724., 988/B/2009. AB határozat, ABH 2011. 2039-2040., 27/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [26]., 3213/2016. AB határozat, Indokolás [18]., 6/2018. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [43]-[44]., 3296/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [35].

¹⁴ 995/B/1999. AB határozat, ABH 522., 58/2001. (XII. 7.) AB határozat, ABH 2001. 540., 361/B/2003. AB határozat, ABH 2004. 1724.

¹⁵ 58/2001. (XII. 7.) AB határozat, ABH 2001. 542., 27/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [24].

¹⁶ 58/2001. (XII. 7.) AB határozat, ABH 2001. 542., 988/B/2009. AB határozat, ABH 2011. 2040., 27/2015. (VII. 27.) AB határozat, Indokolás [24]., 6/2018. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [43].

¹⁷ 58/2001. (XII. 7.) AB határozat, ABH 2001. 548.

¹⁸ 58/2001. (XII. 7.) AB határozat, ABH 2001. 542., 988/B/2009. AB határozat, ABH 2011. 2039., 27/2015. (VII. 27.) AB határozat, Indokolás [26]., 6/2018. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [44]., 3296/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [37].

¹⁹ 58/2001. (XII. 7.) AB határozat, ABH 2001. 548-549.

²⁰ Uo. 549.

Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alapján: „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét (...) tiszteletben tartsák*”. Az emberi méltósághoz való jog, mint általános személyiségi jog egyik aspektusa a magánélet, a magánszféra védelme. A magánszférához való jog szervesen kapcsolódik a névjoghoz.²¹

Az Alkotmánybíróság legújabb gyakorlatában a névjog szoros kapcsolatát emeli ki a magánszférához való joggal. A testület az Alaptörvény hatályba lépését követően a 27/2015. (VII. 21.) AB határozatban megerősíti korábbi gyakorlatát,²² ugyanakkor „*megjegyzi, hogy [a] magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog sokkal konkrétabb kapcsolatban áll a saját névhez való joggal, ezáltal ilyen alapjogi sérelem esetén megfelelőbb és közvetlen hivatkozási alapot jelent*”.²³

3.3. Az ügy érdeme tekintetében

3.3.1. Jogsabályi háttér

Mindenekelőtt célszerűnek tartjuk áttekinteni az ügy releváns jogsabályi hátterét.

Az Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdése értelmében a Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasználathoz és a saját nyelven való egyéni névhasználathoz.

A nemzetiségi nyelven való egyéni névhasználathoz való jog tartalmát az Njtv. és az At. rendelkezései bontják ki.

Njtv. 16. § (1) A nemzetiséghez tartozó személynek joga, hogy anyanyelvén használja a családi és utónevét, és joga van családi és utónevének hivatalos elismeréséhez.

(2) A nemzetiséghez tartozó személynek joga van saját és gyermeke utónevének saját nemzetiségének megfelelő megválasztásához és nemzetisége nyelvének szabályai szerinti anyakönyveztetéséhez.

(3) Kérésre a személyazonosító igazolvány a nemzetiséghez tartozó személy nevét – az anyakönyvi bejegyzésben foglaltak megfelelően – nemzetisége nyelvén is tartalmazza. Jogsabály lehetővé teheti, hogy más hatósági igazolvány a nemzetiséghez tartozó személy nevét – az anyakönyvi bejegyzésben foglaltak megfelelően – nemzetisége nyelvén is tartalmazza.

At. 46. § (1) A nemzetiséghez tartozó személy

a) kérheti gyermeke családi nevének a nemzetiségi nyelv szabályainak megfelelő anyakönyvezését, és gyermekének az adott nemzetiségnek megfelelő utónevet adhat,

b) kérheti az anyakönyvezett utóneve helyett az annak megfelelő nemzetiségi utónév bejegyzését,

c) kérheti az anyakönyvezett családi neve helyett az adott nemzetiségi nyelv szabályai szerint képzett családi név bejegyzését, és

d) kérheti, hogy a családi és utónevét, illetve gyermeke családi és utónevét az adott nemzetiségi nyelven is bejegyezzék.

---

²¹ 58/2001. (XII. 7.) AB határozat, ABH 2001. 545.

²² „[A]z Alkotmánybíróság áttekintette a kérdéskört érintő korábbi gyakorlatát, és (...) összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket, ami alapján megállapította, hogy nincsen akadálya a korábbiakban kialakult és idevágó gyakorlat megfelelő alkalmazásának.” 27/2015. (VII. 21.) AB határozat, ABH 2015. [23]. Ld. még: 3213/2016. (X. 26.) AB határozat, Indokolás [19]., 6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [9], [43]., 3296/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [34].

²³ 3213/2016. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [19]. A névjog és a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog szoros összefüggéseire való utalást ld.: 27/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60], [62], [64]; 6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [11].

Az At. 69/A. § a) pontja alapján **az elektronikus anyakönyv a személyazonosság igazolása céljából** személyi alapnyilvántartásként határidő nélkül **tartja nyilván az érintett személyazonosító adatait. Személyazonosításra alkalmas adatnak** minősül az At. 3. § k) pontja értelmében – más adatok mellett – **az érintett anyja születési családi és utóneve**. Az At. 69/B. § (1) bekezdés b) pont bf) alpontja előírja, hogy **a személyazonosító adatok nyilvántartása – többek között – tartalmazza az érintett anyjának születési családi és utónevét**. Fontos rámutatni, hogy az At. 69/B. § (1) bekezdés d) pontja szerint **a személyazonosító adatok nyilvántartása az At. 69/B. § (1) bekezdés b) pont bf) alpontjában foglalt adat, azaz az érintett anyja születési családi és utónevének változását is tartalmazza**.

Az At.-nek a beadványozó édesanyja által 2019. március 4-én a megyei jogú város anyakönyvvezetője útján akkor kiskorú gyermeke (beadványozó) nevében **a külföldön történt születés hazai anyakönyvi bejegyzésének kijavítása iránti kérelmének előterjesztésekor, illetve Budapest Főváros Kormányhivatala 2019. március 22-én kelt BP/A/18565-2/2019. számú elutasító határozatának meghozatalakor alkalmazandó rendelkezései** az alábbiak szerint határozták meg a szülő születési családi és utóneve megváltozása átvezetésének szabályait.

At. 69/B. § (1a) A szülő születési nevének megváltozását a kiskorú gyermek anyakönyvi bejegyzésébe akkor is **rögzíteni kell**, ha a szülő nem kérte a névváltoztatás hatályának a kiskorú gyermekre történő kiterjesztését, vagy a gyermek nem a névváltoztatással érintett szülő születési családi nevét viseli.²⁴

(2) A szülő születési családi és utónevének megváltozását vagy a családi név korrekcióját nagykorú személy esetében kizárólag a nagykorú személy kérelmére kell a saját személyazonosító adatainál adatváltozásként átvezetni és megjeleníteni.²⁵

Fontos kiemelni, hogy **az At. 69/B. § (1a) bekezdésének hatályos szövege** – a korábban hatályos szabályozáshoz hasonlóan, ahogyan arra a Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkársága is rámutatott – továbbra is **előírja, hogy a szülő születési nevének a megváltozását a kiskorú gyermek anyakönyvi bejegyzésébe hivatalból be kell jegyezni**. Ettől eltérően, a szülő születési nevének megváltozását nagykorú személy esetében az At. 69/B. § (2) bekezdése alapján továbbra is kizárólag a nagykorú személy kérelmére kell bejegyezni az elektronikus anyakönyvbe.

3.3.2. A konkrét anyakönyvi eljárás vizsgálata

A konkrét panaszügyet áttekintve megállapítható, hogy **a beadványozó édesanyjának** a megyei jogú város anyakönyvvezetőjénél előterjesztett **kérelme** egyrészt az At. 46. § (1) bekezdés b)-c) pontjai értelmében a családi és utóneve a német nemzetiségi nyelv szabályai szerinti viselésére irányult, ezzel egyidejűleg **kifejezetten kérte akkor kiskorú gyermeke (beadványozó) születése hazai anyakönyvi bejegyzésének kijavítását, az At. 46. § (1) bekezdés b)-c) pontjai útján létrejött német nemzetiségi nevének átvezetését gyermeke (beadványozó) születési anyakönyvi bejegyzésében**.

A rendelkezésre álló dokumentumok, illetve a megkeresésre adott válaszok alapján ugyanakkor az is **egyértelműen kiderült, hogy Budapest Főváros Kormányhivatala** – a beadványozó édesanyjának erre irányuló egyértelmű kérelme ellenére – **nem alkalmazta** az At.-nek a kérelem benyújtásakor és elbírálásakor hatályos 69/B. § (1a) bekezdését, amelynek értelmében **a szülő születési nevének megváltozását a kiskorú gyermek anyakönyvi bejegyzésébe** akkor is **rögzíteni kellett**, ha a szülő nem kérte a névváltoztatás hatályának a kiskorú gyermekre történő kiterjesztését, vagy a gyermek nem a névváltoztatással érintett szülő születési családi nevét viselte.

²⁴ Az At. 69/B. § (1a) bekezdésének 2014. július 1. – 2021. január 31. között hatályos szövege.

²⁵ Az At. 69/B. § (2) bekezdésének 2015. augusztus 1. – 2021. január 31. között hatályos szövege.

Mindezek alapján **megállapítottuk, hogy** az édesanya kérelmének erre a részére vonatkozóan a **Budapest Főváros Kormányhivatal** 2019. március 22-i **BP/A/18565-2/2019. számú elutasító határozata egyértelműen jogszabálysértő volt.**

Positívan értékelendő azonban, hogy **Budapest Főváros Kormányhivatala** a megkeresésre reagálva az ügygel összefüggésben – az egységes jogértelmezés és jogalkalmazás megteremtése érdekében – **beszerezte szakmai irányító szervként eljáró Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkárságának szakmai álláspontját.** Válaszában továbbá **elismerte a jogszabálysértést és hivatalból intézkedett a beadványozó születési anyakönyvi bejegyzésében, valamint a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásban az édesanya családi és utónevének a német nemzetiségi névviselesnek megfelelő formában történt átvezetése iránt, amelyről a beadványozót is tájékoztatta.**

Figyelemmel arra, hogy a Budapest Főváros Kormányhivatala a jogsértést saját hatáskörében megszüntette, alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot nem állapítottunk meg.

Kiemelten fontos értéként tekintünk azonban a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményére, amely az egyes normák egyértelműségének megkövetelése mellett, az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is előírja. **Fontos, hogy ez az alapelv a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is következetesen érvényesüljön.**

Mindezekre tekintettel, **szükségesnek tartjuk felkérni Budapest Főváros Kormányhivatalának vezetőjét, gondoskodjon arról, hogy Budapest Főváros Kormányhivatala** a jövőben a konkrét ügyszámhoz hasonló esetek elbírálása során – a Kormány által a névváltoztatási eljárás lefolytatására kizárólagos illetékességgel kijelölt anyakönyvi szervként²⁶ – **a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményének következetes érvényesítésére törekedjen.**

IV. Intézkedések

A közös jelentésünkben feltárthoz hasonló jogsértések, illetve az alapvető jogok hatékony érvényesülésének közvetlen veszélyével járó esetleges visszásságok jövőbeli megelőzése érdekében:

Felkérjük Budapest Főváros Kormányhivatalának vezetőjét, gondoskodjon arról, hogy Budapest Főváros Kormányhivatala a jövőben a hazai nemzetiségi állampolgárokat érintő hasonló esetek elbírálása során – a Kormány által a névváltoztatási eljárás lefolytatására kizárólagos illetékességgel kijelölt anyakönyvi szervként – **a hatályos jogszabályok körültekintő alkalmazásával törekedjen a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményének következetes érvényesítésére.** A **jogsértések megelőzése érdekében megfontolásra javasoljuk továbbá, hogy szükség szerint – a nehezebb megítélésű ügyekben, valamint összetett eljárások vonatkozásában – előzetesen szerezze be a szakmai irányító szervként eljáró Miniszterelnökség Hatósági Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkárságának állásfoglalását.**

Budapest, 2023. elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Dr. Szalayné Dr. Sándor Erzsébet

²⁶ Az anyakönyvvezető és az anyakönyvi szervek eljárásáról és kijelöléséről, valamint az anyakönyvvezetéshez szükséges képesítési feltételekről szóló 174/2017. (VI. 30.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés b) pont.